

7. Кирилов Ю. С. Кластери як інструмент підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації / Ю. С. Кирилов // [Електронне видання] // Ефективна економіка. – № 12, 2013. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2608>

8. Кластери та інноваційний розвиток України / Український фонд підтримки підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ufpp.gov.ua/ckfinder/userfiles/files/lib_bissnes/klasterS.pdf

9. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

10. Кропивко М. Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва / М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С. 3-13.

11. Маслак О. О. Оцінювання безпеки інноваційного розвитку в умовах кластеризації національної економіки // Економічні інновації. – 2013. – Вип. 52. – С. 160-170.

12. Олейніков О. О. Забезпечення економічної безпеки України в контексті транснаціоналізації високотехнологічного сектору економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 21.04.01 / О. О. Олейніков ; Рада нац. безпеки і оборони України, Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки. – К., 2007. – 20 с.

13. Осаул А. О. Національна економічна безпека в умовах глобалізації / А. О. Осаул, К. О. Меркулов // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2013. – № 2. – С. 157-166.

14. Пекна Г. Б. Національна економічна безпека за умов міжнародної регіональної інтеграції : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 21.04.01 / Галина Борисівна Пекна ; В.о. ВНЗ «Ун-т економіки та права «КРОК».– К. : Б.в., 2011. – 21 с.

15. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

16. Соколенко С. І. Кластери в глобальній економіці / С. І. Соколенко. – К. : Логос, 2004. – 848 с.

17. Форостина Т. І. Кластеризація – як інструмент підвищення конкурентоспроможності регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/4829/1/220.pdf>

УДК 656.073.7

Г.Б. Пекна
кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки та менеджменту підприємства,
Університет економіки та права «КРОК»

Б.Ф. Забіяка
студент IV курсу спеціальності «Логістика»,
Університет економіки та права «КРОК»

Аналіз сучасного стану логістичної ефективності України

У статті досліджено сучасний рівень логістичної ефективності країни, визначено місце України в міжнародних рейтингах ефективності логістики, виявлення факторів впливу ефективності логістики та якості логістичного сервісу, проаналізовано основні показники ефективності логістики порівняно з іншими країнами світу.

Ключові слова: логістика, логістична ефективність, оцінка ефективності логістики, показник, рейтинг, індекс ефективності логістики (LPI).

Г.Б. Пекна
*кандидат экономических наук, доцент кафедры
экономики и менеджмента предприятия,
Университет экономики и права «КРОК»*

Б.Ф. Забияка
*студент IV курса специальности «Логистика»,
Университет экономики и права «КРОК»*

Анализ современного состояния логистической эффективности Украины

В статье исследован современный уровень логистической эффективности страны, определено место Украины в международных рейтингах эффективности логистики, выявление факторов влияния эффективности логистики и качества логистического сервиса, проанализированы основные показатели эффективности логистики по сравнению с другими странами мира.

Ключевые слова: логистика, логистическая эффективность, оценка эффективности логистики, показатель, рейтинг, индекс эффективности логистики (LPI).

Н.В. Пекна
*Ph.D., Associate Professor in Economics
Economics and Enterprise Management Department
“KROK” University*

В. Zabiyaka
*4th year student major “Logistics”
“KROK” University*

Analysis of the current state of logistics efficiency of Ukraine

The modern logistics efficiency level of the country was investigated, the Ukrainian place in the international rankings of logistic performance was identified, the factors of influence on logistic performance and quality of logistics services in Ukraine were revealed, the key performances of Ukrainian logistic in comparison with other countries were evaluated.

Keywords: logistics, logistics efficiency, logistics performance evaluation, index, ranking, Logistics Performance Index (LPI).

Постановка проблеми

До кінця 70-х років ХХ ст. логістику трактували як ефективну дистрибуцію та ефективно складське управління. На сьогодні логістика – це значно більш широке поняття, ніж операційне управління потоками, яке асоціюється зі зберіганням і перевантаженням товарів. Вона охоплює матеріальний, інформаційний і фінансовий потоки від постачання вхідних матеріалів до збуту готових виробів, зокрема співпрацю з дистрибуторськими мережами, постачальниками і субпідрядниками.

Оскільки глобальні ланцюги поставок різноманітні та складні, ефективність логістики напряму залежить від держави, а саме від її послуг, інвестицій і політики. Побудова інфраструктури, розроблення нормативно-правового режиму для транспортних послуг, розроблення та впровадження ефективних митних проце-

дур – це лише приклади можливих дій спрямованих для розвитку логістики в країні.

З появою глобальних логістичних мереж у всіх країнах світу надзвичайно важливого значення набули питання визначення ефективності діяльності у сфері логістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми ефективності логістики знайшли своє відображення в дослідженнях таких вітчизняних і зарубіжних учених, як Н.В. Крюкова [4], Оджала Лаурі [5], Д.Д. Бауерсокса, Д.Д. Клосса [1]. Проблеми логістичного забезпечення інноваційної діяльності та його окремі аспекти перебувають у центрі уваги досліджень Н.В. Гайдабруса [2]. Ефективність логістики країни з точки зору економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності країни розглядають Н.В. Фігун [6], О.Б. Білошевська [6] та інші. Однак наявні публікації не дають системного уявлення про стан логістичної ефективності країни та тенденції його змін. Не ідентифіковано базові чинники впливу на логістичну ефективність держави.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Подальшого розроблення потребують питання розвитку логістики та збільшення її ефективності в Україні в сучасних умовах євроінтеграції та глобалізації.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналіз сучасного стану логістичної ефективності країни, визначення місця України в міжнародних рейтингах ефективності логістики, виявлення чинників впливу на ефективність здійснення логістичної діяльності та якості логістичного сервісу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Одним із широко використовуваних методів оцінки ефективності логістики країни є складання рейтингів між країнами, що базуються на обчисленні зведеного індексу на основі різних показників (субіндексів). Індекс ефективності логістики (LPI) відноситься до одного з таких методів. З його допомогою можна легко зрозуміти рівень конкурентоспроможності та потенціал країни. Цей індекс був уперше застосований Всесвітнім банком спільно з Університетом м. Турку (Фінляндія) у 2007 році [4]. Одним із співавторів індексу є професор логістики Школи економіки Лаурі Оджала [5]. Також вагомий внесок у розроблення методології оцінки ефективності логістики внесли вчені Д. Бауерсокс та Д. Клосс [1]. Цей метод дав змогу виявити проблеми і можливості у сфері логістики в кожній країні.

Логістичний індекс LPI та його основні індикатори представляють унікальний набір даних для вимірювання здатності країни в рамках певних вимірів логістики. Цей показник пропонує механізм щодо організації та прийняття управлінських рішень у процесах реформування та інвестування сфери виробництва, комерції та транспорту. На рисунку представлено шість показників, за якими здійснюється оцінка логістичної ефективності. Їх можна поділити на дві основні категорії:

- перша – сфери регуляторної політики із зазначенням основних внесків у розвиток ланцюгів поставок (митний контроль, інфраструктура, процеси обслуговування);
- друга – ефективність ланцюгів поставок (терміни виконання замовлень, обсяги міжнародних перевезень, виявлення та відстеження вантажів).

Доцільно оцінити вплив логістичної діяльності країни на її конкурентоспро-

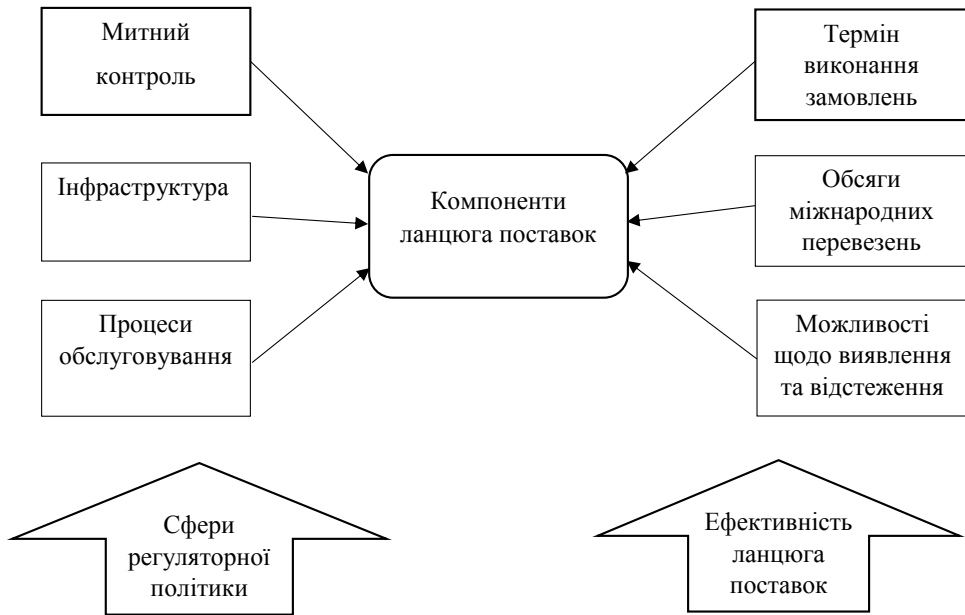

Рис. Показники, за якими здійснюється оцінка логістичної ефективності

Джерело: [6]

можність і рівень втрат унаслідок недостатнього рівня розвитку системи логістики. На рівень логістичних витрат і якість логістичних послуг значно впливають не лише інфраструктура та ефективна діяльність логістичних компаній, а й конкурентоздатність приватного сектору економіки.

Окрім цього, у країнах з економікою, що розвивається, несприятливі географічні умови комбінуються зі слабким сектором сучасного сервісу через бідність організацій або надмірне регулювання. Така ініціатива Світового банку дає можливість оцінити та визначити ефективність логістичної системи та певною мірою сприяє зменшенню бідності, зростанню рівня якості життя та економічного розвитку [4]. У 2014 р. лідерами за показником LPI традиційно стали європейські країни з розвинутою економікою. Країною з найбільш розвинутою логістикою стала Німеччина, значення її індексу становило 4,12 бала з 5 максимальних [8]. Друге та третє місця зайняли географічні сусіди лідера рейтингу – Нідерланди (4,05 бала) і Бельгія (4,04 бала). Замикають список Афганістан (2,07 бала), Демократична Республіка Конго (1,88 бала) та Сомалі (1,77 бала) з нестабільною політичною ситуацією, що визнані найменш сприятливими країнами для розвитку транспортно-експедиційних компаній. При цьому значно погіршив свої позиції та увійшов до першої п'ятірки Сінгапур (4,00 бала), який є єдиною не європейською країною, що двічі була визнана найбільш логістично розвинутою країною світу.

Як і за попередніми результатами дослідження 2014 р. свідчить, що десятка кращих представлена в основному країнами з високим рівнем доходів. Серед країн із низьким рівнем доходів найкращі результати демонструють Малаві, Кенія і Руанда. У цілому, попередні дослідження виявляють тенденцію до поліпшення показників, при цьому у країн з низькими результатами загальна бальна оцінка підвищується швидше, ніж у країн із високими показниками.

Оцінюючи динаміку показників України, варто відзначити позитивну тенденцію. У 2010 р. за LPI вона посіла 102 місце, а вже у 2012 р. – 66 місце, набравши

2,85 бала, про що йдеться у звіті Світового банку «Розбудувати зв'язки, щоб конкурувати». Піднявшись одразу на 36 позицій, Україна випередила всі країни СНД, а також більшість пострадянських країн, окрім Литви (58 місце) та Естонії (65 місце) [5]. Порівняно з 2007 р. в Україні LPI збільшився з 2,55 до 2,98, тобто на 16,86%, тоді як у регіоні «Європа та Центральна Азія» він виріс на 12,2% за той самий період, а у світі – на 5,47%. Стрімке покращення підсумкового показника LPI пов'язують з удосконаленням окремих компонентів, а саме якості торгової та транспортної інфраструктури України у зв'язку з проведенням Євро-2012 та налагодженням міжнародних торгових зв'язків [2].

Якщо у період із 2007 до 2010 р. показник індексу ефективності логістики в Україні збільшився на 0,78%, то з 2010 по 2012 р. та з 2012 по 2014 р. показник збільшувався на 10,89% та 4,56% відповідно. За результатами оцінки МБРР найкраще значення серед індикаторів Міжнародного LPI України має показник своєчасність поставок вантажів (3,51 з 5), а найгірше значення – якість торговельної та транспортної інфраструктури (2,65 з 5) [3]. Згідно з індексом LPI у 2012 р. Україна посіла 66 місце з рейтингом 2,85. Наша країна, як і більшість держав СНД, відноситься до групи країн з обмеженим рівнем розвитку логістичного середовища і значно відстає від лідерів. У 2014 р. Україна посіла 61 місце серед 160 країн за рівнем ефективності національної логістичної системи. Ефективність здійснення логістичної діяльності поступово зростає, про що свідчить позитивна динаміка національного індексу ефективності логістики, який збільшився на 0,13 бала та досяг позначки у 2,98 [6].

За останні роки в Україні є тенденція до розвитку логістики. Це обумовлено змінами, які відбулися протягом минулих років у світовій економіці (глобалізацією, ослабленням контролю, зростанням конкуренції, швидким розвитком нових технологій). Формування нових концепцій в управлінні й організації виробництва спричинили те, що управління виробництвом і дистрибуцією на засадах логістики стає все більшим викликом для підприємств. Характерні особливості цього періоду [7]:

- поступове відновлення вантажопотоків, спочатку за рахунок зовнішнього попиту, а потім внутрішнього кінцевого попиту. За індексом сприяння торгівлі Україна займає 81-е місце з показником 3,84, опустившись на 10 позицій порівняно з 2009 роком. Наша країна має дуже привабливу оцінку по доступу до ринку – 30-е місце, середні показники по транспортній інфраструктурі та бізнес-середовищу – 71-е і 86-е місця, відповідно, і 106-е місце по простоті перетину кордону. Висока оцінка по доступу до ринку формувалася з 2-х складових – доступ до українського ринку (імпорт) і до закордонних ринків (експорт), які були оцінені 28-м і 46-м місцями, відповідно;

- розвиток роздрібних торговельних мереж. За даними дослідженнями СВ Richard Ellis, Україна увійшла в список 20 найпривабливіших країн для розвитку європейських роздрібних мереж. 15% з 212 опитаних світових мереж інвестувати в Україну у 2011р. [7];

- відкриття нових складів класу А і В (на кінець 2010 р. нова пропозиція становила 132 500 м², що на 25% більше порівняно із 2009 р.) [7];

- розвиток вузькоспеціалізованих напрямків (фармацевтична логістика, агрологістика, логістика небезпечних вантажів тощо);

- розвиток логістики інтернет-магазинів;

- широке впровадження ІТ-технологій;

- поширення інновацій у системі вантажообробки;

- активність галузевих асоціацій та об'єднань, зокрема: Української логістич-

ної асоціації, Української асоціації логістики, Української ліги логістики та складування, Асоціації міжнародних експедиторів тощо;

- по оцінці рівня розвитку логістики в країнах світу, в рамках якого Світовим банком визначено національний логістичний індекс (LPI) за 2014 р., Україна займає 61 місце.

Логістичний сектор України демонструє досить хороші результати, незважаючи на вагомий перепоны для здійснення такої діяльності в країні. Одним з таких перепон є небажання представників влади йти назустріч бізнесу та дослухатися рекомендацій, які принесли б користь усім сторонам. Важливими питаннями, які потребують вирішення, є [9] :

1) спрощення документообігу під час перевезення вантажів з використанням автомобільного транспорту. Це б сприяло зменшенню витрат операторів та кінцевого споживача, на якому теж позначаються складності документообігу;

2) усунення подвійного оподаткування логістичних операцій і проблем, що викликані врахуванням ПДВ у міжнародних перевезеннях. Над вирішенням цих проблем повинні працювати Міністерство Фінансів України та Державна фіскальна служба;

3) прозоре та раціональне регламентування процедури відведення земельних ділянок під функціонування торгової сфери, що вимагає спільного розроблення нового законопроекту, який урахував би пропозиції бізнесу, влади і територіальної громади щодо спрощення цієї важливої для логістики процедури;

4) підтримка сегменту ринку комбінованих перевезень. У цій сфері є проблема руху контейнера у межах країни з використанням двох і більше типів транспортних засобів. Вирішення цього питання – звернутися до європейського досвіду, імплементувавши так званий «наскрізний коносамент».

Висновки

Отже, індекс ефективності логістики – Logistic Performance Index (LPI) – це конкретний інструмент, призначений для підвищення інформованості та стимулювання поліпшень, що дає нам змогу оцінювати стримуючі фактори інших країн, інтерпретуючи першочергові знання професіоналів логістики з усього світу.

Щодо оцінки окремих складових LPI України, то показник ефективності логістики є кращим, ніж у середньому в регіоні «Європа та Центральна Азія», але нижчим за відповідний середній показник у світі. Спостерігається загальна тенденція покращення значення індексу ефективності логістики, причому в Україні це відбувається більш динамічно, ніж у середньому в аналізованому регіоні та світі. Показник якості логістичних послуг у середньому за роками в Україні посідає 4 позицію серед 6 інших складових індексу ефективності логістики, що свідчить про пріоритетність його розвитку та покращення. Показник якості інфраструктури України має нижчі значення за відповідний показник у світі, що може бути стримуючим фактором при сприйнятті та оцінці якості логістичних послуг. Пріоритетним напрямом розвитку логістичної системи України за результатами дослідження є підвищення якості торгової та транспортної інфраструктури.

Логістика в Україні розвивається у відповідності із світовими тенденціями, здійснює вагомий вплив на економічний потенціал країни, стимулює розвиток суміжних, взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих галузей, є віддзеркаленням конкурентоспроможності нашої держави у світі.

Література

1. Бауэрсокс Д. Д. Логистика : интегрированная цепь поставок. 2-е изд. / Пер. с англ. / Д. Д. Бауэрсокс, Д. Д. Клосс. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. – 640 с.

2. *Гайдабрус Н. В.* Аналіз стану логістичного сервісу та інноваційної діяльності підприємств України / Н. В. Гайдабрус // Бізнес Інформ. – 2015. – № 4. – С. 123-129 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://business-inform.net/pdf/2015/4_0/123_129.pdf

3. *Крюкова Ю. О.* Оцінка ефективності логістики / Ю. О. Крюкова // Scientific Journal «ScienceRise». – 2015. – № 1/1(6). – С. 34-36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journals.uran.ua/sciencerrise/article/view/35987/32885>

4. *Курочкин Д.* Эффективность логистики по методологии Всемирного банка / Д. Курочкин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.baif.by/stati/effektivnost-logistiki-ro-metodologii-vsemirnogo-banka/>

5. *Оджала Лаури.* Эффективность логистики в России непредсказуема и оставляет желать лучшего / Оджала Лаури [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=2199#top-content від 07.08.2013 р.

6. *Фігун Н. В.* Индекс эффективности логистики (LPI) як показник конкурентоспроможності та потенціалу країни / Н. В. Фігун, О. Б. Білошевська // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер. : Економічна. – 2014. – № 4. – С. 223-229. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npdntu_ekon_2014_4_29.pdf

7. *Чорнописька Н. В.* Еволюція логістики в Україні / Н. В. Чорнописька // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16224/1/72_Chornopiska_136_137_Modern_Problems.pdf

8. В Україні росте ефективність логістики // Економіст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com/6296-v-ukrayin-roste-efektivnst-logstiki.html> 24-03-2014

9. Сучаний стан та перспективи розвитку логістики в Україні / Журнал «Дистрибуція и логістика» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrlogistica.com.ua/news.php?id=915> від 27.10. 2014.

УДК 338.24

О.В. Тимошенко

*кандидат економічних наук, доцент,
декан факультету економіки та інформаційних технологій,
Київський національний університет культури і мистецтв*

Економічна безпека України в регіональному вимірі

У статті розроблено теоретико-методологічні підходи до забезпечення економічної безпеки в регіональному вимірі. Запропоновано методичні підходи до групування регіонів України за рівнем їх розвитку та станом захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Ключові слова: економічна безпека, регіональний вимір, депресивні регіони, типологія регіонів, валовий регіональний продукт.

Е.В. Тимошенко

*кандидат економічних наук, доцент,
декан факультета економіки и информационных технологий,
Киевский национальный университет культуры и искусств*

Экономическая безопасность Украины в региональном измерении

В статье разработаны теоретико-методологические подходы к обеспечению экономической безопасности в региональном измерении. Предложены методические под-